

Aktiv dødshjælp

I efteråret 2023 afleverede Det Ethiske Råd en rapport om aktiv dødshjælp. Af rådets 17 medlemmer gik de 16 entydigt imod en indførelse af aktiv dødshjælp i Danmark.

Det var ikke første gang, Etisk Råd har taget stilling til spørgsmålet om aktiv dødshjælp. I 1996, i 2003 og i 2012 tog Det Ethiske Råd også stilling til spørgsmålet. Her var resultatet det samme: Et meget stort flertal gik imod indførelsen af aktiv dødshjælp. I 1996 var det 16 af 17, i 2003 var det samtlige medlemmer, i 2012 var det 15 af 17 der sagde nej. Ingen af de fire forskellige afgørelser blev truffet af de samme personer; det er fire forskellige råd, der alle sagde massivt nej til aktiv dødshjælp.

Det vil kræve mere plads end der her er til stede for at redegøre for de mange argumenter, der spiller ind i afgørelsen for eller mod aktiv dødshjælp. Her skal blot peges på to særlige forhold: Den palliative plejes muligheder og det såkaldte glidebaneargument.

Palliation betyder lindring, ordet kommer af det latinske ord pallium, det betyder tæppe eller kappe. Som en kappe lægger sig om den, der trænger til varme, skal det palliative lindre og hjælpe den syge. Det er man ofte ganske dygtig til, og det betyder, at meget af den lidelse, som mange ønsker at befri sig fra ved aktiv dødshjælp, godt kan lindres og afhjælpes, så f.eks. den døende ikke skal udsættes for stor lidelse. Men det kniber med at få afsat de nødvendige midler til det palliative arbejde. Derfor kritiserede Rigsrevisionen i 2022 regionerne for ikke at give det økonomiske grundlag, der skal til. Men hvis midlerne er der, vil megen lidelse kunne afhjælpes. Det er muligt at lindre det meste smerte, og selv om de palliative behandlinger i dag også hjælper folk, der ikke er døende, er debatten om palliation i forbindelse med aktiv dødshjælp primært orienteret mod de situationer, hvor en patient befinder sig i sidste fase i livet. De metoder, lægevidenskaben og sygeplejen råder over i dag, giver patienter en god og værdig behandling i den sidste del af livet. Regionerne halter bagefter, men

det skal vel ikke være et argument for at aflive folk?

Et andet forhold, som er vigtigt, er det, der ofte omtales som glidebaneeffekten. Det går ud på, at hvis man først lukker op for tilladelsen til aktiv dødshjælp, vil der hurtigt ske et skred i menneskesynet. Man vil få et mere og mere kynisk samfund.

Et ganske ubehageligt eksempel herpå kom for nyligt, da direktøren for et af Belgiens største sygeforsikringsselskaber for nylig i en række aviser fremsatte det synspunkt, at man skal "turde tage debatten" om de store udgifter, og som en del af løsningen foreslog han, at ældre borgere over 80 år skulle kunne få hjælp til at dø, hvis de ønsker det. Også selv om de kunne leve mange år endnu. "Hvorfor skal man leve, hvis livet ikke længere giver mening?" spørger den ikke så dybsindigt tænkende, men unægtelig kreative sygeforsikringschef.

Det skubber til tanken om, at man som ældre ser sig som en byrde – herhjemme taler vi også så usigelig dumt om "ældrebyrden".

I staten Oregon indførte man i 1998 en 'let' udgave af aktiv dødshjælp, nemlig assisteret selvmord. I statens egen statistik figurerer bl.a. spørgsmålet, om man føler sig som en byrde, og hvorvidt det spiller en rolle i ønsket om at få hjælp til at dø. I 1998, da loven var ny, spillede det en rolle i 13% af tilfældene, hvor man ønskede assisteret selvmord. Siden da er procentsatsen steget støt hver år, og i 2022 svarede 59 % ja til, at det havde betydning for deres valg.

Vil vi gerne leve i et samfund, hvor de gamle skal føle sig som byrder? Vil vi gerne leve i et samfund, hvor det drøftes, hvorvidt det skal være en løsning på de store sundhedsudgifter, at folk over 80 kan blive aflivet, hvis de "vil give livet tilbage", som det hed sig med en grotesk sprogfor-skønnelse fra den belgiske direktør? Hvor frit er sådan et valg mon?

*Mikkel Wold,
medlem af Det Ethiske Råd*